

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 08.12.2021
FU-sak:41/21		Arkivsaknr.:

UiBs politikk for åpen vitenskap og FUs rolle

Vedlegg: Politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn.

Det er en internasjonal forskningspolitisk målsetting at resultatene av offentlig finansiert forskning skal være åpent tilgjengelige. Nasjonalt er dette fulgt opp med krav og retningslinjer fra Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet. Universitetsledelsen tok i 2019 initiativ til å utvikle en politikk for åpen vitenskap ved UiB, som ble vedtatt i Universitetsstyret september 2020 ([styresak 101/20](#)) og tilgjengeliggjort på universitetets nettsider:

<https://www.uib.no/foransatte/139288/politikk-%C3%A5pen-vitenskap-ved-universitetet-i-bergen>

Arbeidet med utforming av politikken utført av en styringsgruppe ledet av daværende prorektor Margareth Hagen. Forskningsutvalget fikk utkast til politikk lagt fram til drøfting og innspill i løpet av arbeidet.

UiBs politikk for åpen vitenskap omfatter åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid, åpen tilgang til forskningsdata, åpen innovasjon, åpne læringsressurser og folkeforskning.

Styresaken og universitetsstyrets vedtak gir forskningsutvalget en sentral rolle: «Styringsgruppen anbefaler at Forskningsutvalget ved UiB får et hovedansvar for å koordinere det videre arbeidet med å følge opp politikken for åpen vitenskap». Ansvar for de enkelte underdelene i politikken blir fordelt på aktuelle fagavdelinger:

- Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid blir forvaltet av universitetsbiblioteket
- Åpne forskningsdata blir også forvaltet av Universitetsbiblioteket, i samarbeid med Forsknings- og innovasjonsavdelingen og IT-avdelingen.
- Åpne læringsressurser legges til UiB læringslab, i samarbeid med Universitetsbiblioteket og andre relevante enheter og fagmiljøer ved UiB.
- Oppfølging av åpen innovasjon og folkeforskning blir lagt til Forsknings- og innovasjonsavdelingen.

UiBs virksomhet og aktiviteter innenfor politikkområdene er på svært ulike nivå i modenhet og omfang. I 2021 er det valgt å prioritere utviklingsarbeid knyttet til åpne læringsressurser og åpne data.

UiB har hatt en politikk for åpen publisering siden 2009. Her har UiB vært en pådriver nasjonalt, og sammen med krav fra KD og forskningsrådet har det medvirket til at et stort flertall av UiBs forskningsartikler i dag er åpent tilgjengelig ved publisering.

I etterkant av universitetsstyrets vedtak har forskningsutvalget særlig vært involvert i oppfølging av åpne læringsressurser, siden det har blitt gjort omfattende utviklingsarbeid på dette området i perioden, oppsummert i en [utredning](#) fra en arbeidsgruppe nedsatt av FU i oktober 2020, presentert i FU 23.06.2021 (FU-sak 21/21). Utredningen drøfter en rekke spørsmål om opphavsrett, personvern og kvalitetssikring, og foreslår konkrete tiltak.

En ytterligere arbeidsgruppe er nedsatt for å arbeide med rammer for åpne data. Åpne data har en lang historie ved UiB, men det er særlig det siste tiåret at internasjonale og nasjonale organ har stilt krav som skaper behov for institusjonsvide rammeverk. UiB har sitt eget repository for åpne data, i tillegg til nasjonale og internasjonale tjenester for arkivering og tilgjengeliggjøring som brukes innen brede fagfelt. Det er etablert gode tjenester for kompetansebygging og veiledning ved universitetsbiblioteket. FU vil drøfte oppfølgingen spesielt i FU-sak 42/21.

Aktiviteter knyttet til folkeforskning (citizen science) har mindre utbredelse ved UiB, men både forskningsrådet og EU er pådrivere for bredere involvering av ikke-forskere i universitetenes virksomhet. Her har det viktigste arbeidet gjennom året skjedd gjennom Arqus-samarbeidet. I Arqus er det lagt til rette for at beste praksis deles mellom partnerne i Arqus, og en anbefaling vil legges fram som en felles leveranser for partnerne. Mål er å inspirere og gi orientering for videre Arqus strategier og konkrete aktiviteter knyttet til folkeforskning og andre aspekt ved åpen vitenskap. Innenfor Arqus Research and Innovation prosjektet har CET senteret har fått oppdraget med å utvikle metode og verktøy som kan benyttes i Folkeforskningsprosjekter. Verktøyet er nå ferdigstilt og blir brukte i workshoper som skal arrangeres ved alle Arqus partnere. (Verktøyet er publiserte her: <https://www.arqus-alliance.eu/sites/default/files/inline-files/ArqusRI-Toolbox-for-participatory-workshops-for-Open-Research-Agenda-Setting.pdf> . Gjennom såkalte forsterkningsmidler fra Forskningsrådet, skal UiB arrangere en større nasjonal konferanse om folkeforskning våren 2023.

Åpen innovasjon forvaltes gjennom FIAs innovasjonsseksjon. Seksjonen arbeider med en innovasjonshåndbok som skal tilgjengeliggjøres for fagmiljøene, og siktemålet er at denne skal danne grunnlag for det videre arbeidet med åpen innovasjon.

Åpen vitenskap er et felt med stor dynamikk, og utviklingen vil kunne skape behov for nye politikkområder i tiden som kommer. Blant annet er det stort fokus i EU på åpenhet i *research assessment*, og også her deltar UiB i et utviklingsarbeid gjennom Arqus-samarbeidet.

FU som styringsgruppe vil bli forelagt orientering om status for de enkelte innsatsområdene i kommende utvalgsmøter.

Saken legges med dette fram for utvalget til orientering.